

**Hallingskarvet
nasjonalparkstyre**

Besøksstrategi for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde.

Besøksadresse:
Vesleslåtvegen 13
3580 Geilo

Postadresse:
Postboks 325
1502 Moss

Kontakt:
Direkte +47 934 07 549
trond.erik.buttingsrud@statsforvalteren.no

1 Innledning

«Natur har en viktig plass i den norske folkesjelen. Vi kjenner gleden av å bestige små og store fjell, oppleve stillhet og føle kraften fra det uberørte. Nasjonalparkene er det flotteste vi har av natur, og skal oppleves og bevares.» (Sitat hentet fra konseptet til Merkevarestrategi for Norges nasjonalparker.)

Det har i en årrekke vært fokus på at nasjonalparkene skal legge bedre til rett for besøkende og bidra til verdiskaping.

På oppdrag fra Regjeringen startet Miljødirektoratet i 2013 arbeidet med å lage en merke- og kommunikasjonsstrategi for Norges nasjonalparker, besøkscenter, nasjonalparklandsbyer- og kommuner. Dette arbeidet har resultert i «Merkevarestrategi for Norges nasjonalparker», lansert 8. mai 2015. Denne merkevarestrategien legger opp til at nasjonalparkforvaltningen i større grad skal se på seg selv som vertskap i tillegg til det rene forvalterfokus. Vertskapsrollen og hvordan forvaltningen kan bidra til verdiskaping krever klare tydelige valg fra Hallingskarvet nasjonalparkstyre. «Besøksstrategi for Hallingskarvet» tar mål av seg til å gjøre forvaltningen rundt disse spørsmålene bevisste og klarere.

Første besøksstrategi for Hallingskarvet nasjonalpark ble vedtatt i desember 2015. I desember 2024 ble det vedtatt en revidering av besøksstrategien. Revideringen skal basere seg på å oppdatere strategien og tiltak der det har kommet inn nytt kunnskapsgrunnlag.

I en balanse mellom besøkende, verdiskaping og verneverdier skal verneverdiene tillegges størst vekt. Villrein har blitt løftet fram som en art som er under press. I Artsdatabanken har villreinen blitt løftet fra *Livskraftig* til *Nær truet*. Dette gjør at villrein som verneverdi blir løftet fram i revideringen av besøksstrategien for Hallingskarvet.

1.1 Besøksstrategiens formål

Formålet med en besøksstrategi er å gi forvaltningsmyndigheten en målrettet og forutsigbar plan for hvordan møte besøkende. «Besøksstrategi for Hallingskarvet nasjonalpark» er Hallingskarvet nasjonalparkstyre sin plan for hvordan møte besøkende i nasjonalparken, og hvordan Hallingskarvet nasjonalpark framstår i lokalsamfunnene rundt nasjonalparken. Besøksstrategien skal legge til rette for og styre bruken i nasjonalparken, slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig. Besøksstrategien skal bidra til at forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas. Videre legger besøksstrategien rammer for å balansere verneverdiene, besøkende og lokal verdiskaping i verneområdet.

Besøksstrategien bygger på forvaltningsplanen, og er samtidig et likestilt tillegg til forvaltningsplanen. Besøksstrategien er bygd opp slik at den skal kunne stå på egne bein.

1.2 Kort om rammeverk

Verneforskriften, forvaltningsplanen og en rekke aktører legger rammer for de tiltak og strategier som forvaltningen kan gjennomføre. Dette kapitlet viser de rammeverk som i størst grad påvirker besøksstrategien.

1.2.1 Verneforskrift for Hallingskarvet nasjonalpark og Verneforskrift for Finse biotopvernområde

Verneforskriftene gir rammene for forvaltningen av verneområdene. Formålsparagrafene for verneområdene er førende for besøksstrategien.

Hallingskarvet nasjonalpark:

§ 2. Formål

Formålet med Hallingskarvet nasjonalpark er å bevare eit stort, særmerkt og tilnærma urørt fjellområde slik at landskapet og det biologiske mangfaldet med økosystem, arter og bestandar, mellom anna villrein, blir bevart. Vernet skal sikre eit karakteristisk landskapselement som er viktig for forståinga av den geologiske historia. Ålmenta skal ha høve til friluftsliv og naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Vernet skal sikre verdifulle kulturminne.

Finse biotopvernområde:

§ 2. Formål

Formålet med Finse biotopvernområde er å sikre eit viktig trekkområde for villrein og binde saman leveområde for villreinen på Hardangervidda og i Nordfjella.

1.2.2 Forvaltningsplan for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde.

Forvaltningsplanen gir føringer for hvordan verneforskriftene skal tolkes og praktiseres. Besøksstrategien bygger på forvaltningsplanen, og er samtidig et likestilt tillegg til forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen inneholder en rekke retningslinjer som gir føringer for arbeidet med besøksforvaltning, blant annet:

- Forvaltninga skal skje etter en hovedregel om at brukerinteressene skal tilpasses verneverdiene.
- Det er et mål å bevare det urørte preget på landskapet i verneområdene, og sikre områdene mot små og store tekniske inngrep.
- Det er et hovedmål å bevare mangfoldet av dyrearter i verneområdene. Det er videre et mål at Hallingskarvområdet skal være et godt leveområde for villrein, og en skal sikre overlevelsen til de rødlisteartene som lever der.
- Ivareta dialog med grunneierbaserte rettigheter.
- Utøving av friluftsliv er et delmål i nasjonalparken, og verneområda skal være til glede for et enkelt naturvennlig friluftsliv som bygger på norske tradisjoner, med lite teknisk tilrettelegging.
- Kanalisering av ferdsel etter stier og løyper er viktig for å gjøre det mulig med flerbruk av villreinområdene.
- Det blir ikke gitt tillatelse til nye løyper i området vest for løypa Haugastøl-Raggsteindalen. I området øst for denne løypa kan det bli gitt tillatelse til mindre endringer og utvidinger i eksisterende løypenett, men forvaltninga vil legge avgjørende vekt på å bevare uberørte områder for villreinen. Det vil uansett ikke bli gitt tillatelse til nye løyper nærmere selve Hallingskarvet enn eksisterende løyper.
- Hensynet til villreinen tilsier videre at det ikke blir gitt tillatelse til å merke nye stier i området vest for en linje mellom Geiteryggen og Lengjedalen.

1.2.3 Merkevarestrategi for Norges nasjonalparker

Merkevarestrategien er grunnlaget for visuell identitet, kommunikasjon og aktiviteter i alle Norges nasjonalparker. Den skal sørge for at alt man gjør understøtter en overordnet idé om hva man er, hvem man er til for og hvordan man vedlikeholder og utvikler en enkel og samlende identitet.

Merkevarestrategien omfatter merkevaren for Norges nasjonalparker, besøksentre, nasjonalparklandsbyer- og kommuner. Merkevarestrategien blir viktig for alle møtepunkter mellom besøkende og Hallingskarvet nasjonalpark, hvem vi henvender oss til og de forvaltningsgrep vi foretar oss.

1.2.4 Regional plan for Nordfjella.

Regionalplanen for Nordfjella villreinområde er vedtatt i medhold av plan og bygningsloven av Buskerud, Hordaland og Sogn og Fjordane fylkeskommune. Vedtakene er gjort i 2014. Planen fastsetter en langsiktig arealforvaltning som balanserer bruk og vern for de aktuelle fjellområdene med influensområder. Planen er retningsgivende for kommuner, fylke og stat. Hallingskarvet nasjonalpark ligger i sin helhet innenfor regional plan. For Hallingskarvet nasjonalparkstyre gir planen føringer ved skjønnsutøvelse innenfor nasjonalparken. Regional plan er i tillegg førende for tiltak i randområdene til nasjonalparken som er initiert av besøksstrategien for Hallingskarvet.

1.2.5 Stortingsmelding om villrein

Stortingsmelding 18, *Ein forbetra tilstand for villrein*, er godkjent i statsråd 5. april 2024. Stortingsmeldingen presenterer regjeringens politikk for å forbedre tilstanden for villrein i Norge. Meldingen beskriver villreinens historiske utvikling og betydning for de første menneskene i Norge, hvilke utfordringer villrein står ovenfor i dag, og hva som er regjeringens konkrete mål for villreinens tilstand. Med utgangspunkt i kvalitetsnormen for villrein har regjeringen satt disse målene for tilstanden til villreinen:

- å stoppe den negative utviklingen i villreinområdene innen 2030
- å oppnå minimum middels kvalitet for alle villreinområder innen 2050
- å oppnå god kvalitet for alle nasjonale villreinområder innen 2100

Meldingen fremmer videre ny politikk for å nå målene for villreinens tilstand. Dette innenfor de fem satsingsområdene: 1) helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet 2) økt tilrettelegging av villreinvennlig ferdsel 3) bedre villreinhelse 4) mer bærekraftig bestandsforvaltning av villrein 5) målrettet restaurering av villreinens leveområder.

2 Situasjonsanalyse

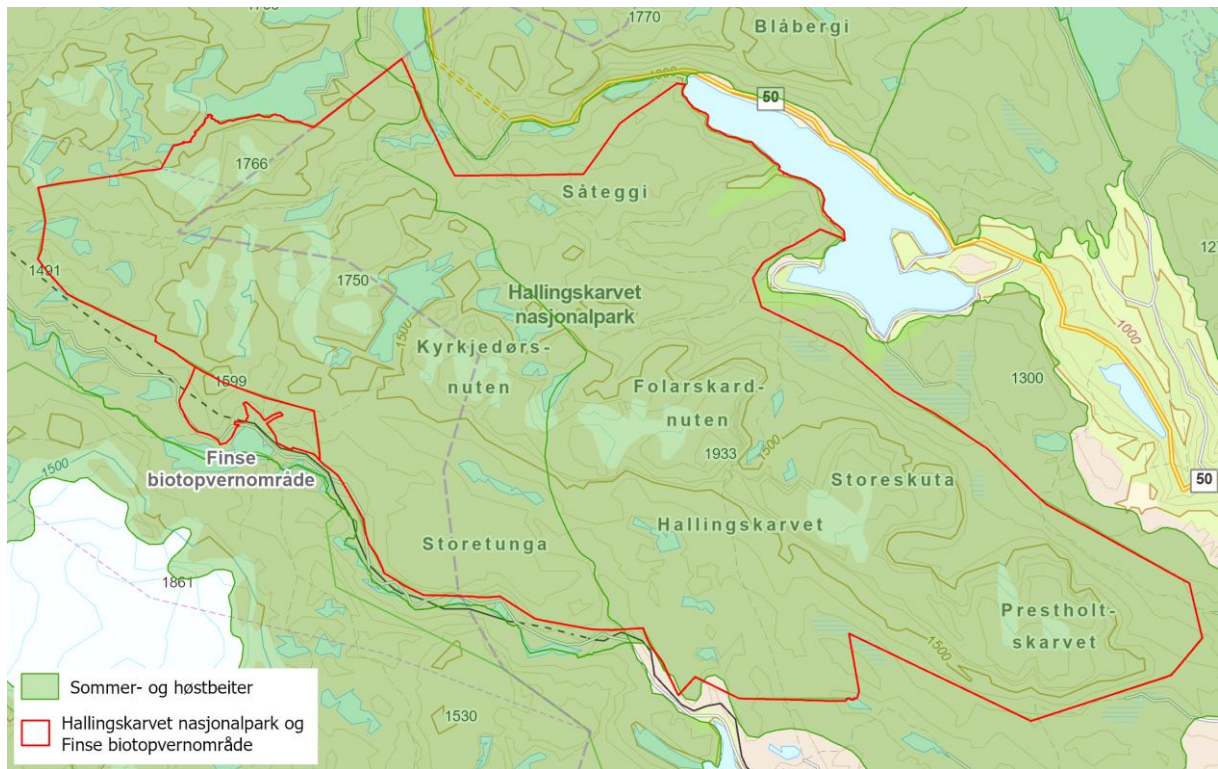
2.1 Oppsummering kunnskap

Besøksstrategien for Hallingskarvet skal bygge på et godt faglig grunnlag. Til grunn for strategien ligger flere forskningsrapporter og kartlegginger (se litt.liste). Sammen med erfaringsbasert kunnskap utgjør dette grunnlaget for de mål, strategier og tiltak som ligger i besøksstrategien.

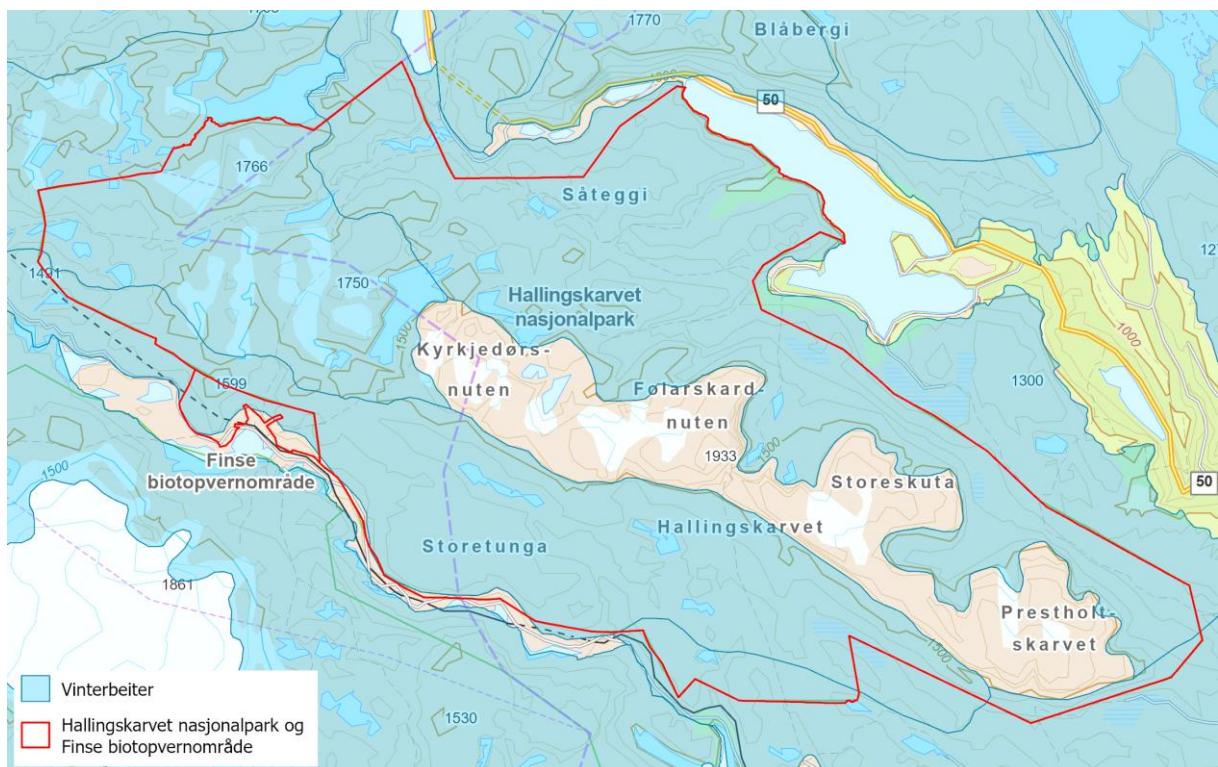
2.1.1 Sårbare naturverdier

Villrein

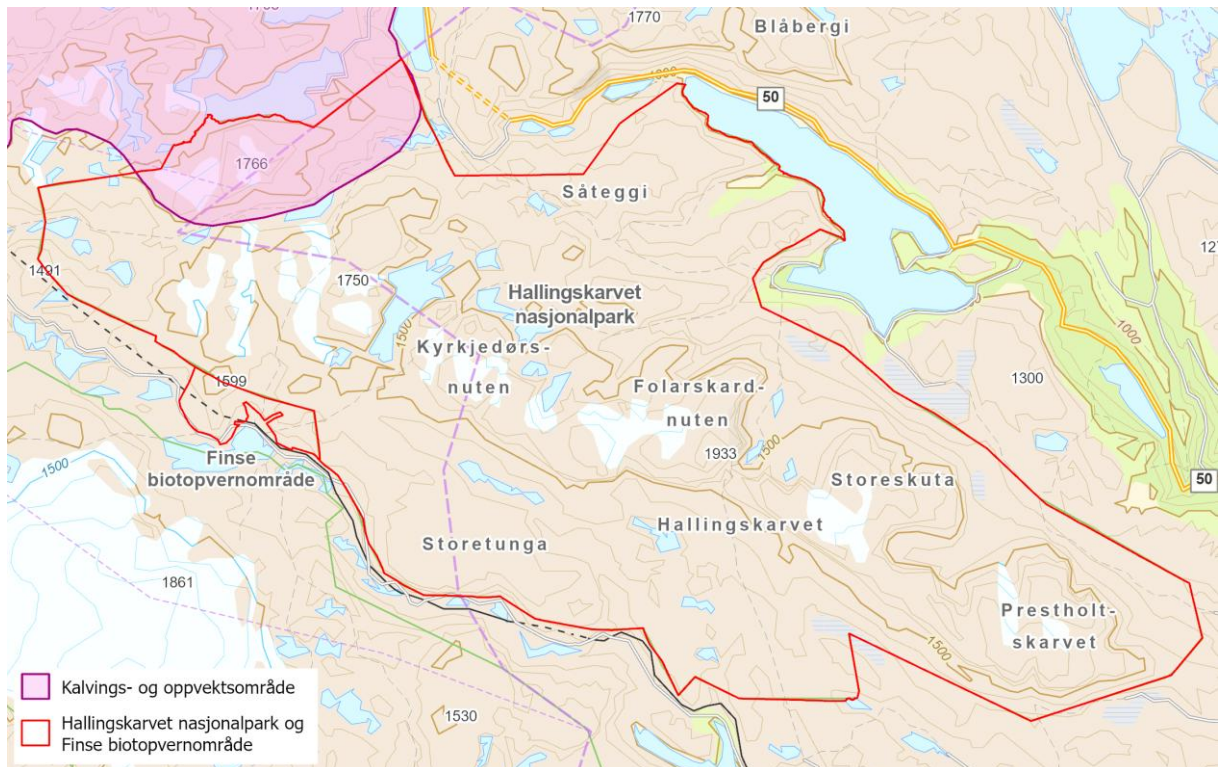
Hallingskarvet nasjonalpark ligger i sin helhet innenfor nasjonalt villreinområde for Nordfjella og Fjellheimen. Gjennom arbeidet med «Kvalitetsnormen for villrein» er arealkategorier for villreinen sin bruk av fjellet satt opp. Kvalitetsnormen for villrein (Rolandsen, C.M., m.fl. 2022) har utarbeidet kart som viser kalvings- og oppvekstområdet (april/mai til siste halvdel av juni), sommerbeite og vinterbeite. Hele Hallingskarvet nasjonalpark er registrert som sommer- og vinterbeiteområde (figur 1 og 2). Kalvings- og oppvekstområdet går fra de vestlige delene i nasjonalparken, fra Omnsvatnet og vestover mot Aurland (figur 3). I Kvalitetsnormen for villrein er det også utarbeidet et kart som viser vårbeite for bukk på sørsiden av Hallingskarvet fra Storetunga til Raggenuten, og på nordsiden av Hallingskarvet i området ved Såteggi, Ynglesdalen og Raggsteindalen.

Figur 1. Sommer- og høstbeite. (Kartframstilling: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.)

Figur 2. Vinterbeite. (Kartframstilling: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.)

Figur 3. Kalvings- og oppvekstområde. (Kartframstilling: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.)

Nordfjella er et fragmentert villreinområde. Infrastruktur og den markerte topografien i området bidrar til at det er flere trange trekkpassasjer som er av stor betydning for villreins tilgang til viktige funksjons- og beiteområde. Disse trekkpassasjene utgjør særskilte utfordringer for arealforvaltningen i Nordfjella. Hallingskarvet nasjonalpark har to slike trekkpassasjer i sitt område. Dette er ved Geitryggen og over Finsetunellen. Trekkpassasjen over Finsetunellen er forvaltet gjennom Finse biotopvernområde og reguleringsplan for Finse – Lågheller.

Kvalitetsnorm for villrein har vurdert tilstanden til villreinen i hvert av de 24 villreinområder i Norge (Rolandsen, m.fl. 2022). Hallingskarvet nasjonalpark er en del av villreinområde Nordfjella. Første klassifisering ble gjennomført i 2022. Vurderingene tar utgangspunkt i tre delnormer: 1) bestandsforhold 2) lavbeite 3) leveområder og menneskelig påvirkning. En helhetsvurdering av Nordfjella ender på dårlig tilstand/kvalitet.

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv		X	
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr		X	
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle	X		
1	Genetisk variasjon			X
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom	X	Brukes ikke	
2	Lavbeiter		X	
3	Funksjonell arealutnyttelse			X
3	Funksjonelle trekkpassasjer	X		

Figur 4. Klassifisering av de enkelte måleparameterne i delnorm 1, 2 og 3 for Nordfjella.

Måle-parameterne *Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle* og *Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom*, er knyttet til utbredelsen av CWD og utskytning av bukk. Disse punktene vil trolig rette seg etter en reetablering av villrein i sone 1. I forvaltningen av Hallingskarvet nasjonalpark er det spesielt måle-parameterne *Lavbeite* og *Funksjonelle trekkpassasjer* som er viktige. Lavrike områder ligger øst i nasjonalparken, men i disse områdene er det også mange forstyrrelser som antas å være årsaken til at reinen heller bruker områder lenger vest. Utfordringen

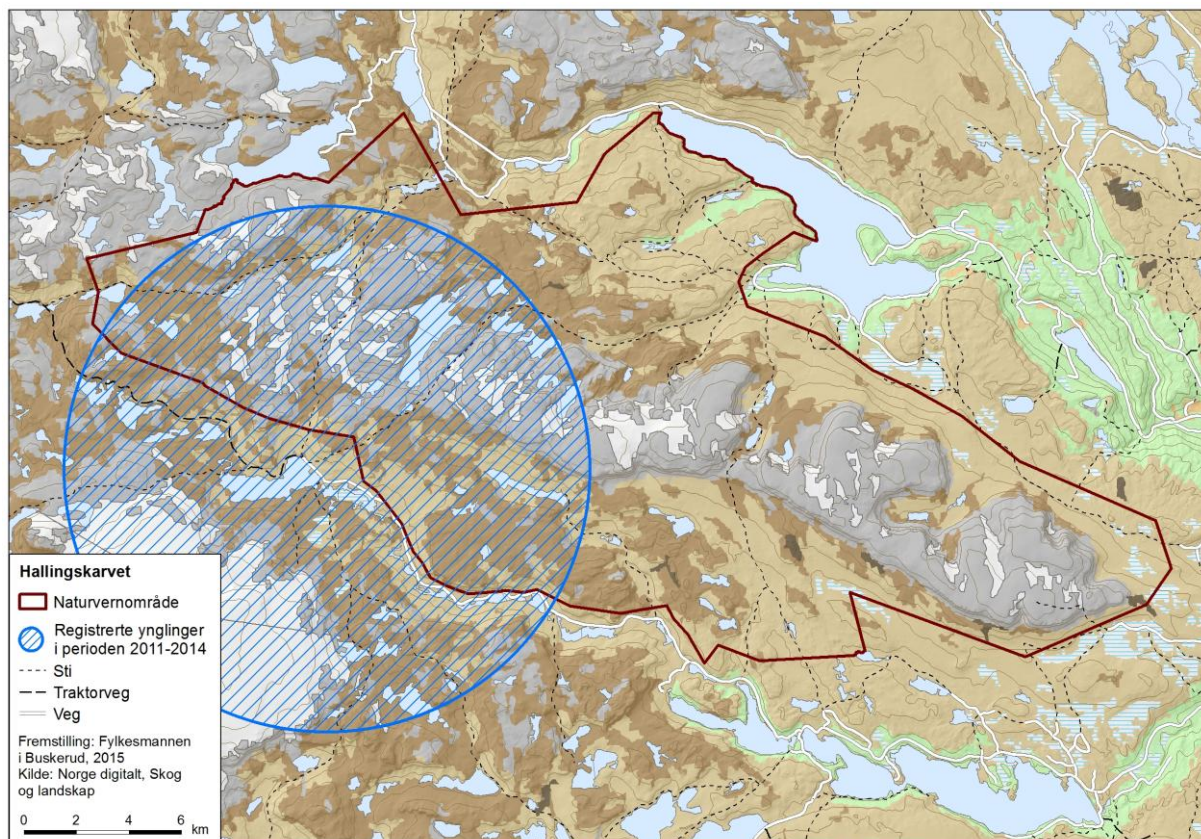
med funksjonelle trekkpassasjer ligger for så vidt på utsiden av nasjonalparken, slik som Rallarvegen/Bergensbanen og Geiteryggen. Ferdsel til Geiteryggen går i stor grad gjennom nasjonalparken og forhold i besøksstrategien for Hallingskarvet kan være med å regulere denne ferdselen.

Fjellrev

Fjellreven var i tidligere tider, helt fra siste istid og frem til ut på 1900-tallet, en svært vanlig art i fjellet. Som pelsvilt var fjellreven svært viktig for de som fanget og skjøt rev på slutten av 1800-tallet og helt frem til 1930, da den ble totalfredet i Norge. Årsaken til totalfredningen var at reven var utryddet i hele Sør-Norge. I 2010 ble det startet en reetablering med utsetting av valper i Finseområdet. I tillegg til utsettinga av valper er det satt ut førautomater for å øke overlevelsen til fjellreven.

Prosjektet har så langt vist en svært positiv trend og siden 2010 er det satt ut til sammen 72 valper i området, samt at det er dokumentert nesten like mange som er kommet til verden i Finseområdet som følge av dette. Prosjektet med føring av fjellrev har per i dag en tidsramme fram til 2033. Utfordringen ved økt besøk og ferdsel er at fjellreven blir for vant til mennesker og trekker ned til folk for å finne mat. Dette i seg selv vil ikke true bestanden, men der det finnes folk er det farer som tog og biler etc. En del individer har i løpet av prosjektperioden omkommet i slike ulykker.

Potensialet for forstyrrelser av ikke ønsket karakter er størst i yngleperioden, som strekker seg fra begynnelsen av mai til slutten av juli. Det er relativt stor ferdsel i området rundt Finse, spesielt i juli, og dersom et revepar blir forstyrret i for stor grad i denne perioden kan det føre til at de flytter til en annen lokalitet, noe som kan være farefullt for valpene.

Figur 2. Område med registrerte ynglinger av fjellrev. (Kartframstilling: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.)

Rovfugl

I 2014 ble det gjennomført kartlegging av rovfugl i regi av Naturvernforbundet i Buskerud (Lars Egil Furuseth, Per Furuseth, 2015). Undersøkellesområdet dekket Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde, totalt ca. 457 kvm. I tillegg er noe areal langs randsona mot Rallarvegen kartlagt. Dette gjelder spesielt området mellom nasjonalparkgrensa og jernbanen mellom Vikastølen i øst og Hestebotn i vest.

Samtlige rovfuglarter som inngår i denne kartleggingen hekker i fjellvegger. Havørn er bare ansett som streiffugl, selv om observasjoner av voksne fugler ble gjort i hekketiden. Myrhauk er utelukkende knyttet opp mot myrer og skrånede terreng bevokst med einer, vier og dvergbjørk. De to minste artene; tårnfalk og dvergfalk, ble ikke prioritert i forbindelse med denne kartleggingen. Bakgrunnen for dette er at disse artene ikke er like sensitive for ferdsel i hekketiden.

Art	Sikker hekking	Mulig hekking	Obs. i hekketiden
Havørn			X
Kongeørn	1		X
Myrhauk			X
Fjellvåk	5	1	X
Tårnfalk		3	X
Dvergfalk			X
Jaktfalk	1		X

Tabell 1. Resultater etter kartlegging i 2014.

Fra tidligere og pågående kartlegging av rovfugl i Buskerud er det opparbeidet en viss kjennskap til hekkeplasser for rovfugl innenfor Hallingskarvet. Data hentet inn før 2014 er listet opp i tabell 2. Samtlige tidligere kjente lokaliteter ble også undersøkt i 2014. Tårnfalk og dvergfalk er ikke tatt med i denne oversikten.

Art	Sikker hekking	Mulig hekking	Obs. i hekketiden
Havørn			X
Kongeørn	1		X
Myrhauk			X
Fjellvåk	9	1	X
Jaktfalk	4	1	X

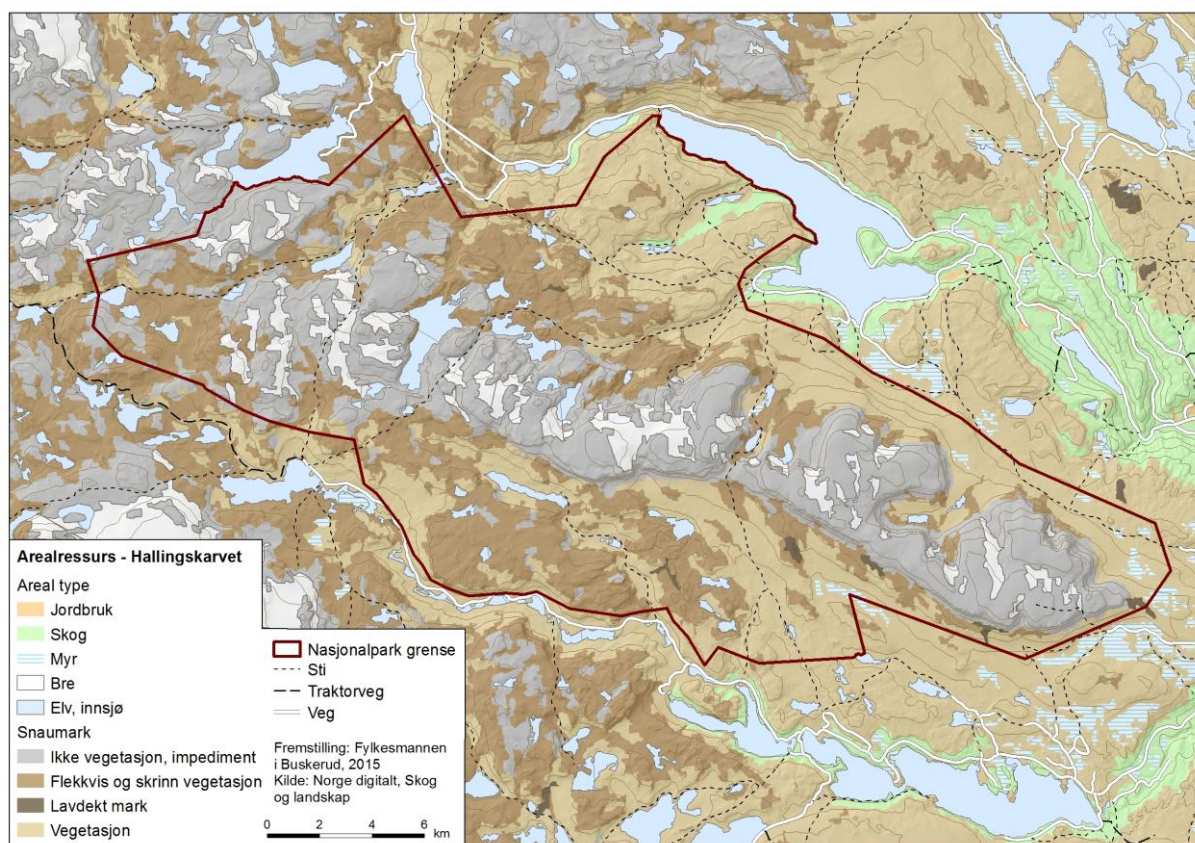
Tabell 2. Oversikt over observerte rovfugler fra eldre data.

Ved en gjennomgang av Artskart for perioden 1. februar 2015 til 25. mai 2025 er det ikke registrert hekkende rovfugl innenfor grensene til Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområdet. Dette er ikke et signal om at det ikke er rovfugl i verneområdene, men mer et tegn på at de ikke er observert eller lagt inn i Artskart.

Samtlige fjellvegger kan være potensielle hekkebiotop for rovfugler. De lavereliggende fjellveggene rundt Hallingskarvet er av klimatiske grunner best egnet som hekkebiotoper. I og med at mye av landskapet i Hallingskarvet nasjonalpark ligger høyt til fjells, begrenser dette noe tilgangen på gode rovfuglbiotoper.

Vegetasjon

Det finnes ikke datasett over vegetasjonstyper i Hallingskarvet nasjonalpark. Den eneste heldekkende kartleggingen av vegetasjon er arealressurskartet AR50, utført av Skog og landskap (figur 4).

Figur 4. Arealressurskart. (Kartframstilling: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.)

Slitasje på vegetasjonsdekket er i Hallingskarvet knyttet til stier. Figur 5, som viser ferdselsintensitet på stier, vil også representere de stiene med mest slitasje. Generelt vil slitasje være knyttet til antallet personer som bruker stien, og ikke at vegetasjonen er spesielt sårbar. Slitestyrken til vegetasjonen vil minke etter hvor høyt man er over havet. På stier der vegetasjonen er slitt bort vil helningsgrad og topografi ha mye å si for hvor mye vannet eroderer. Prestholtstien er et eksempel på en sti med en kombinasjon av høy ferdselsintensitet og høy vannerosjon. Denne stien ble i perioden 2011-2013, steinlagt og revevegetert. Erfaring tilsier at tilrettelagte stier som Prestholtstien krever vedlikehold for å opprettholde en ønsket kvalitet.

2.1.2 Reiseliv

Hallingskarvet nasjonalpark ligger i en av landets største reiselivsregioner. Markante og store destinasjoner som Geilo og Finse har lange reiselivstradisjoner som strekker seg tilbake til århundreskiftet 1800/1900.

Hallingskarvet nasjonalpark er lett tilgjengelig fra flere kanter. Nord for nasjonalparken går Fv50 mellom Hol og Aurland, sør for nasjonalparken ligger Rv7 mellom Geilo og Eidfjord. I gjennomsnitt har Fv50 og Rv7 i perioden 2021 til 2024 et årsdøgntrafikk på 1866 kjøretøy. I tillegg ligger nasjonalparken helt ned til Bergensbanen på store deler av strekningen mellom Haugastøl og Myrdal, med Finse som den høyestliggende jernbanestasjon i Norge (1222 moh.). Disse ferdselsårene er hovedferdselsårer mellom øst og vest, Oslo og Bergen.

Menon Economics har laget en rapport med kartlegging av tilreisende og turistnæringen i Hol kommune (Live Nerdrum, Mathie Rødalen, Endre Kildal Iversen, 2022). Kartleggingen av tilreisende viser utviklingen av gjestedøgn til Hol kommune. Denne viser at det i 2019 var 1,5 millioner gjestedøgn til kommunen. 60 prosent av dette var på private hytter. Overnatting i kommersielle senger har hatt en jevn utvikling siden 2012. Svingninger i overnatting i kommersielle senger blir styrt av utviklingen av kronekursen og markedsføringstrykk fra Visit Geilo. Økningen på gjestedøgn har kommet via nybygde hytter i Hol kommune. Ifølge kartleggingen til Menon, har det fram mot

2019 blitt bygd 95 hytter i året (Live Nerdrum, Mathie Rødalen, Endre Kildal Iversen, 2022). Årsrapporten til Hol kommune viser at det for årene 2022, 2023 og 2024 er gitt igangsettingstillatelse til henholdsvis 86, 41 og 49 hytter. Dette gir en jevn vekst i tilreisende til kommunen og til randområdene til Hallingskarvet.

Finse med Finsehytta og Finse 1222 hadde i 2024 litt over 28 000 overnattinger. Besøkstallene fra Finse og Geiterygghytta (5 000 overnattinger i 2024) blir styrt av overnattingskapasiteten i turisthytter og hotell. Denne har vært relativt stabil over flere år, og dette gir stabil trafikk i området.

Grunnstammen av bedrifter på tilbydersiden rundt Hallingskarvet består av overnattingsbedrifter. Dette er både hoteller, turisthytter, leiligheter og utleiehytter. Etter dette kommer detaljhandel og tilbydere av aktiviteter og opplevelser. Rundt nasjonalparken er det flere bedrifter som tilbyr aktiviteter og guiding. Fra Finse blir det gjennomført både kite-kurs og ekspedisjons-kurs. Dette blir gjennomført av bedrifter som ikke har faste tilholdssteder ved Finse. Kursene bruker i liten grad Hallingskarvet nasjonalpark. Kursene går på Finsevann og vestover og under Hardangerjøkulen. I den grad man benytter nasjonalparken er dette etter DNT sitt stinett og området Tvergastein og Prestholtseter.

Nasjonalparkstatusen til Hallingskarvet blir brukt for å markedsføre destinasjonene og arrangementer rundt Hallingskarvet. Ser man videre på de aktivitetene og den tilrettelegging som konkret blir tilbudt gjestene som kommer til området, er de vinklet mot naturen generelt og ikke mot nasjonalparken spesielt. På vinteren er det alpinanlegg og skiløyper som er grunnstammen i tilbudet til gjestene. På sommeren er det de mange turmulighetene som blir trukket fram. I tillegg kommer viktige attraksjoner som mat-, natur- og kulturopplevelser, spa og handel. Man kan også se at destinasjonene er aktive med å trekke til seg kunder gjennom ulike arrangementer.

Generelt kan man si at Hallingskarvet nasjonalpark ikke er primærattraksjonen for turister som kommer til området. For det store flertallet av gjester som besøker området er naturen generelt primærattraksjonen. De mange aktivitetene og opplevelser som tilbys de besøkende vil være sekundærattraksjoner for besøkende. Noen av aktivitetene er derimot så store at de er hovedformålet med reisen til området. Dette er aktiviteter som Rallarvegen, Prestholtstien og Skarverennet.

2.1.3 Den besøkende

Tilbake i 2011 og 2014 ble det gjennomført kartlegging av besøkende i nasjonalparken. Det ble da brukt ferdselsteller og selvregistreringskasser med spørreskjema (Vistad, m.fl. 2014). I 2022 og 2023 ble det gjennomført ferdselstillinger ved bruk av fysisk teller i terrenget og bruk av Stravaregistreringer (Stange, m.fl., 2024. Upublisert). Disse kartleggingene er grunnlaget for beskrivelse av besøkende.

Brukerne av nasjonalparken

Som en del av grunnlaget for Regionalplan for Nordfjella ble det i 2011 gjennomført kartlegging ved Finse, Geiteryggen, Raggsteindalen, Haugastøl og Prestholtseter. I regi av Miljødirektoratet ble det i 2014 gjennomført brukerundersøkelser ved Hivjuvossen, Budalen, Prestholtseter, Ustaoset og Haugastøl. Begge undersøkelser ble gjennomført ved bruk av selvregistreringskasser, og arbeidet ble utført av Norsk institutt for naturforskning (NINA).

Kartleggingen i 2014 viste at i overkant av $\frac{3}{4}$ av de besøkende er fra Norge. Ser vi nærmere på fordelingen av de besøkende på fylker, er det Hordaland (36 %) som står for den desidert største andelen etterfulgt av Oslo (19 %), Buskerud (15 %) og Akershus (14 %). Det er interessant å se at det er representanter fra alle fylkene i Norge i datamaterialet. Av de i overkant 24 % som var utenlandske besøkende i de 7 innfallsporene ble det totalt registrert 32 ulike nasjonaliteter. De fleste er fra Tyskland (33 %) og Nederland (22 %), og ellers en del fra Danmark (9 %) og Sverige (7 %). Bostedanalysen viser at det er mange som kommer langveis fra, enten dette er fra Bergens- og Osloregionen i Norge, eller fra utlandet.

Når det gjelder demografi er gjennomsnittsalderen for begge kjønn 45 år. Dette indikerer at det er mange godt voksne som besøker nasjonalparken. Det er en overraskende høy andel som har med barn under 15 år i følget (30 %). Dette er den høyeste andelen som er registrert i denne type undersøkelse. For eksempel er tilsvarende andel 16 % i Rondane nasjonalpark.

Når det gjelder andre karaktertrekk ved de besøkende viser det seg at det er en lav andel som er på organisert tur (3 %). De aller fleste besøker området for å gå en fottur (96 %) og de er på dagstur (83 %). Andelen som er på fottur er høy til tross for at respondentene hadde flere valg på hovedformål med turen. Varigheten på dagsturen varierer mye, men hele 50 % går en kort dagstur med varighet på 3 timer eller mindre.

En stor andel (71 %) av de registrerte hadde vært i området tidligere. 29 % av de besøkende er førstegangsbesøkende. 64 % hadde brukt området sommerstid, mens 55 % hadde vært der om vinteren tidligere. Det er stor forskjell mellom nordmenn og besøkende fra andre land når det gjelder førstegangsbesøkende. 73 % av personer fra andre land er førstegangsbesøkende, mens tilsvarende tall for nordmenn er 15 %.

78 % oppgir at de hovedsakelig går på merkede/tydelige stier i nasjonalparken, og 2 % oppgir at de går hovedsakelig utenfor tydelige stier. Vi kan si at det er en betydelig andel, 20 %, som går både på og utenfor merkede/tydelige stier. Hallingskarvet er et område der forholdsvis mange går utenfor stisystemet. Kun 13 % av de besøkende oppgir at de går alene.

Når det gjelder informasjonsinnhenting for besøket er det kategorien «alltid visst om» som har høyest frekvens, etterfulgt av bekjente/venner og turistinformasjon.

Når det gjelder ønske om tilrettelegging ser vi at de besøkende til Hallingskarvet på generell basis ønsker noe mindre grad av tilrettelegging enn det som for eksempel er tilfelle i Rondane nasjonalpark. På lik linje med for eksempel Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, er det en forholdsvis stor andel av de besøkende som ønsker lite tilrettelegging og som gjerne går utenfor merkede stier.

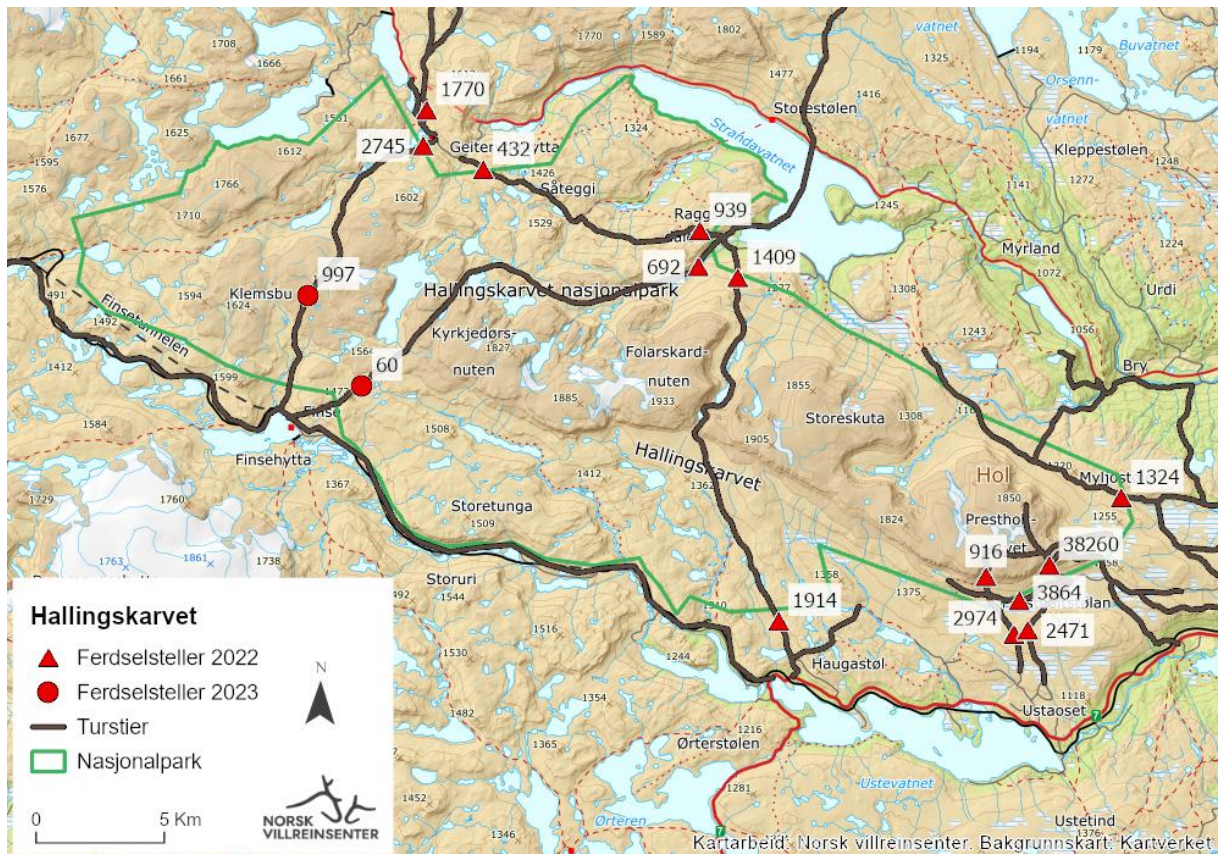
Datamaterialet viser at de som besøker Hallingskarvet er veldig fornøyd med besøket, og at idealområdet for turbesøk i stor grad samsvarer med det de finner i Hallingskarvet. Gjennomsnittskår for om Hallingskarvet samsvarer med «idealområdet» er 4,165 (N=1670, std. avvik 0,8577), og hele 40 % oppgir at det er fullt samsvar (verdi 5) (Vistad, m.fl. 2014).

Nyere undersøkelser fra Reinheimen nasjonalpark og Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark viser en utvikling der flere besøkende fra utlandet besøker våre fjellområder. I tillegg er det også flere yngre som går på tur (Zouhar, Y., m. fl. 2023 og Zouhar, Y., m. fl. 2023). Dette vil trolig også gjelde for Hallingskarvet nasjonalpark.

Ferdselstillinger fra 2022 og 2023.

NINA har gjennomført ferdselstillinger i 2022 og 2023 (Stange, m.fl., 2024. Upublisert). Dette er gjennomført med ferdselsteller ut i terrenget og analyse av Stravadata. Registreringer er gjort på stier i nasjonalparken og stier rundt Geilo sentrum.

Figur 5 viser antall passeringer på ferdselstellere i Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde. Telleren har stått ute en sommer. Dette gir tallene en viss usikkerhet da de kan bli påvirket av turforholdene som vær og føreforhold og regularitet på jernbanen.

Figur 5. Ferdelsintensitet stier i Hallingskarvet. (Kilde: NINA Prosjektnotat 578, Stange, m.fl., 2024, Upublisert. Kartframstilling: Norsk Villreinsenter.)

Konklusjonen fra rapporten sier at «Ferdsele i Geilo-området har økt, spesielt under koronaperioden, og av hyttefolk. Hyttene har fått endret bruk, og brukes gjennom hele året og mange flere døgn enn tidligere. Vi ser dette på Strava data i perioden 2019-2023.

Ferdsele rundt Raggsteindalen er redusert, dette gjelder fra Raggsteindalen mot Geitryggen, mot Finse og mot Haugastøl. Dette er en effekt av nedlagt tilbud om overnatting og servering i Raggsteindalen.

Syklistere på Rallarvegen ser ut til å ha økt noe. Det var veldig få som syklet Rallarvegen i 2020, på grunn av koronarestriksjoner, men derimot 2021 var et toppår. NINA har tellinger tilbake til 2010 og 2011 som viser tallene fra de samme to lokalitetene.

.....

Det er usikkert rundt utviklingen av ferdsel mellom Finse og Geitryggen. Tallene viser en reduksjon i antall som går turen, med 30-40% men dette må sjekkes med oppfølgende tellinger. Sommeren 2023 var spesiell dårlig værmessig, og antas å ha redusert antall turgåere betraktelig i dette høytliggende fjellområdet.» (Stange, m.fl., 2024. Upublisert). Det blir videre anbefalt at det gjennomføres en kontrollmåling på stien mellom Finse og Geitryggen.

Annen bruk av nasjonalparken.

Hovedvekten av brukere av nasjonalparken er fotturister som følger stier, men det er også andre brukere:

- Nasjonalparken er et viktig beiteområde for sau. Beitedyrene trenger tilsyn på sommeren og utkjøring av salt på vinteren.
- Ved flere vann blir det leid ut fiskekort. Dette utgjør en viss trafikk inn i området, men er ikke på høyde med de mye brukte stiene i øst av nasjonalparken.
- Det drives noe klatring i de sydøstlige delene av brattkanten av Hallingskarvet.
- Det er også noe bruk av kite mellom Finse og Ustaoset

- Sent på vinteren/våren er det noe topturer i brattkanten av Hallingskarvet. Dette er mest utbredt i de østlige delene.

Dette er sporadiske hendelser, med få antall utøvere.

2.1.4 Kulturminne

De mange kulturminner i Hallingskarvet nasjonalpark vitner om at området har vært benyttet av mennesker langt tilbake i tid. Det er gjort funn av redskap av flint og kvarts fra steinalderen, og spydspisser, pilspisser og fangstgroper fra jernalder, vikingtid og middelalder. Sleper, drifteveier, heller og lægre er spor etter storstilt fedrift fra Vestlandet til Østlandet som foregikk på 16- 17- og 1800-tallet. Lægrene ble brukt som tilholdssted under beiting om somrene, før dyra ble ført til Østlandet for salg. På slutten av 1800-tallet ble det bygd flere lordehytter i området. Den mest kjente er Lordehytta i Folarskardet som ble bygd omkring 1880. Hyttene var tilholdssted for engelske lorder som brukte området til rekreasjon, jakt og fiske. I randområdet til Hallingskarvet er det gjort omfattende registreringer av nyere tids kulturminne. De mange steinbuer, og tufter etter steinbuer, vitner om omfattende bruk også i nyere tid. Steinbuene blir knyttet til jakt, beitebruk og støler, men også fast bosetning.

Det er ikke gjennomført systematisk kartlegging av kulturminner innenfor Hallingskarvet nasjonalpark. Det er heller ikke foretatt en samlet vurdering av de kulturminner som man kjenner til i nasjonalpark. (Kilde: Verneplan for Hallingskarvet, Kulturminner, Rapport nr. 5-2003)

2.1.5 Informasjon om nasjonalparken.

I dag er Hallingskarvet nasjonalpark synlig på flere arenaer og det blir gjennomført ulike tiltak for å informere om nasjonalparken. Informasjonsarbeidet blir gjennomført i et samarbeide mellom SNO og forvaltningen.

Naturveiledning i regi av Statens naturoppsyn (SNO).

Tidligere drev SNO i større grad med naturveiledning. Dette er nå tatt ut av SNO sine arbeidsoppgaver, med konsekvens at det blir fra SNO informert mindre om natur og verneverdi i nasjonalparken ut til turistnæring og lokalbefolkning. SNO har tidligere bidratt inn i Skarveskolen og vertskapskurset til Visit Geilo. Tidligere år har SNO bygget opp en presentasjon som ble benyttet til opplæring av sesongarbeidere på hoteller, spesielt på Finse. Gjennom orienteringene sørget SNO for at de ansatte i lokale bedrifter hadde kunnskap om verneområdene og naturverdiene, og kunne formidle dette videre til sine gjester. Disse oppdragene ut til turistnæringen har avtatt de siste årene. Det vil være opp til SNO sine prioriteringer av sitt arbeid om dette orienteringsarbeidet igjen kan promoteres opp mot turistnæringen.

«Skarveskolen» er et program som går over en hel uke der 6.trinn i skolene på Geilo og i Hol er målgruppene. Målsetting med dette er å gi elevene kunnskap om fjelløkologi i en kontekst der stølsliv og matproduksjon er sentralt, samt en hel dag om jakt og fangstkulturen gjennom tidene. I tillegg er det en dag med rallarkulturen og byggingen av Bergensbanen som tema. Tanken bak Skarveskolen er at en gjennom en slik tilnærming skaper gode relasjoner til nasjonalparken spesielt og naturen generelt. Skarveskolen gjennomføres av skolene i Hol kommune.

Informasjon i regi av forvaltningen av nasjonalparken.

I tilknytning til Hallingskarvet nasjonalpark er det anlagt 8 informasjonspunkt (se figur 6). Tematikken på informasjonspunktene er noe ulikt, men felles for plakatene er å gi leseren relevant informasjon ut ifra området de er i. Plakatene inneholder informasjon om aktuelle turer, naturverdier og servicepunkt.

Figur 6. Kart der blå punkt viser plassering av informasjonsplakater.

Bilder fra informasjonsplakater ved Hagafoss, Jomfrunut og Budalen.

For Hallingskarvet nasjonalpark er det utarbeidet informasjonsbrosjyre. Brosjyrene er på norsk, engelsk og tysk.

Det er utarbeidet plakater til bruk innendørs. Disse er satt opp på Finsehytta og Bygg A på Geilo.

Besøksenter for Hallingskarvet.

Visit Geilo jobber for å etablere et besøkssenter for Hallingskarvet. Besøkssenteret er planlagt lokalisert på Geilo. Forvaltningen av nasjonalparken er med på dette arbeidet og ser det som en mulighet til å formidle kunnskap om natur og verneverdier for nasjonalparken.

2.2 Muligheter og utfordringer - sammenstilling av kunnskap.

Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområdet ligger, som tidligere beskrevet, i et område med store destinasjoner, veier og toglinje rundt verneområdene. I formålet til vernet av Hallingskarvet nasjonalpark går det fram at «*Formålet med Hallingskarvet nasjonalpark er å bevare eit stort, særmerkt og tilnærma urørt fjellområde slik at landskapet og det biologiske mangfaldet med økosystem, arter og bestandar, mellom anna villrein, blir bevart.*», og formålet med Finse biotopvernområdet er å «*sikre eit viktig trekkområde for villrein og binde saman leveområde for villreinen på Hardangervidda og i Nordfjella*».

Villrein har fått et økt fokus gjennom Kvalitetsnormen for villrein, stortingsmelding om villrein og tiltaksplaner for villrein. Basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har, og fokuset på besøkende, er det gjort en sammenstilling av kunnskap og forholdet mellom villrein og ferdsel. Bakgrunn for at villrein er valgt som art, er fordi det er villrein som er mest sårbar for menneskelig ferdsel, og fordi villrein er en art som har et ekstra forvaltningsfokus.

Menneskelig ferdsel er i dag en utfordring sett opp mot verneformålene.

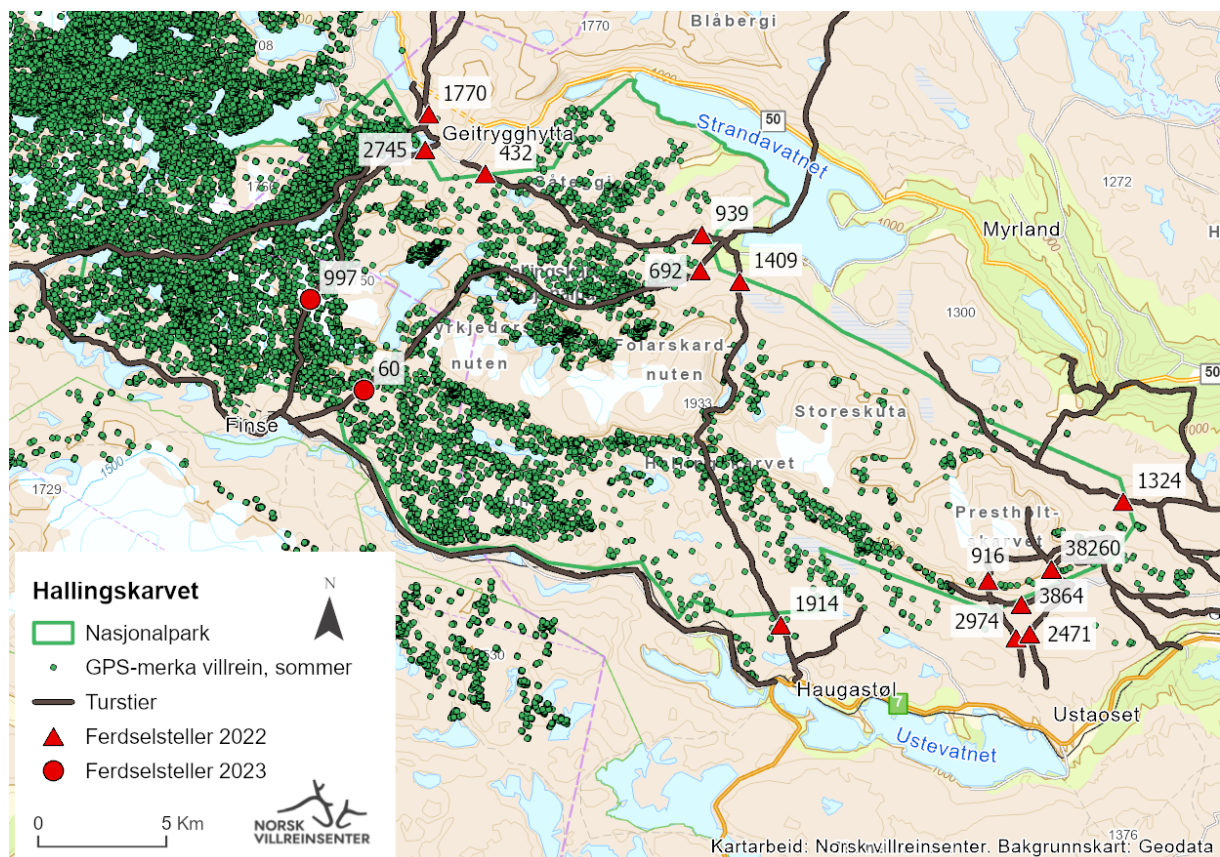
2.2.1 Villrein og ferdsel

I to kart under (figur 7 og 8) er det satt sammen plott fra arealbruken til GPS-merka villrein og sti- og løypenettet i og rundt nasjonalparken. Ut ifra at nasjonalparken blir besøkt både sommer og vinter, er det laget et kart for hver sesong for å belyse situasjonen best mulig.

2.2.1.1 Sommerkart

GPS-plott fra villrein er hentet i en periode fra 1. juni til 15. oktober for årene 2015 og til 2025 (Figur 7). Dette gir mange plott i kartet og et bilde av hvor den merka villreinen har oppholdt seg i sommer- og høstperioden. Disse plottene er hentet fra et lavt antall merka villrein (1 -7 villrein). Umerka villrein sin bruk av fjellet vil ikke komme fram i kartet. Høy tetthet med plott tilsier hvilket areal villreinen bruker mest.

Villreinen bruker i mindre grad de områdene med mye menneskelig ferdsel på sommeren. Dette er blant annet omtalt i NINA Rapport 1903, *Villrein-ferdselsanalyser på Hardangervidda, anbefalinger og tiltak* (Gundersen m.fl. 2021) og i en samling artikler i temahefte fra Villrein, *Villrein og ferdsel* utgitt 2021. Et gjennomgående trekk i disse studiene er at villreinens arealbruk påvirkes av et komplekst samspill av faktorer, blant annet tilgang på alternative leveområder, landskapets funksjonelle sammenheng, opplevd risiko, og kvaliteten på beiteressursene. Til tross for denne kompleksiteten viser undersøkelsene generelt at villreinen i større grad bruker områder med lavere menneskelig aktivitet og mindre infrastruktur.

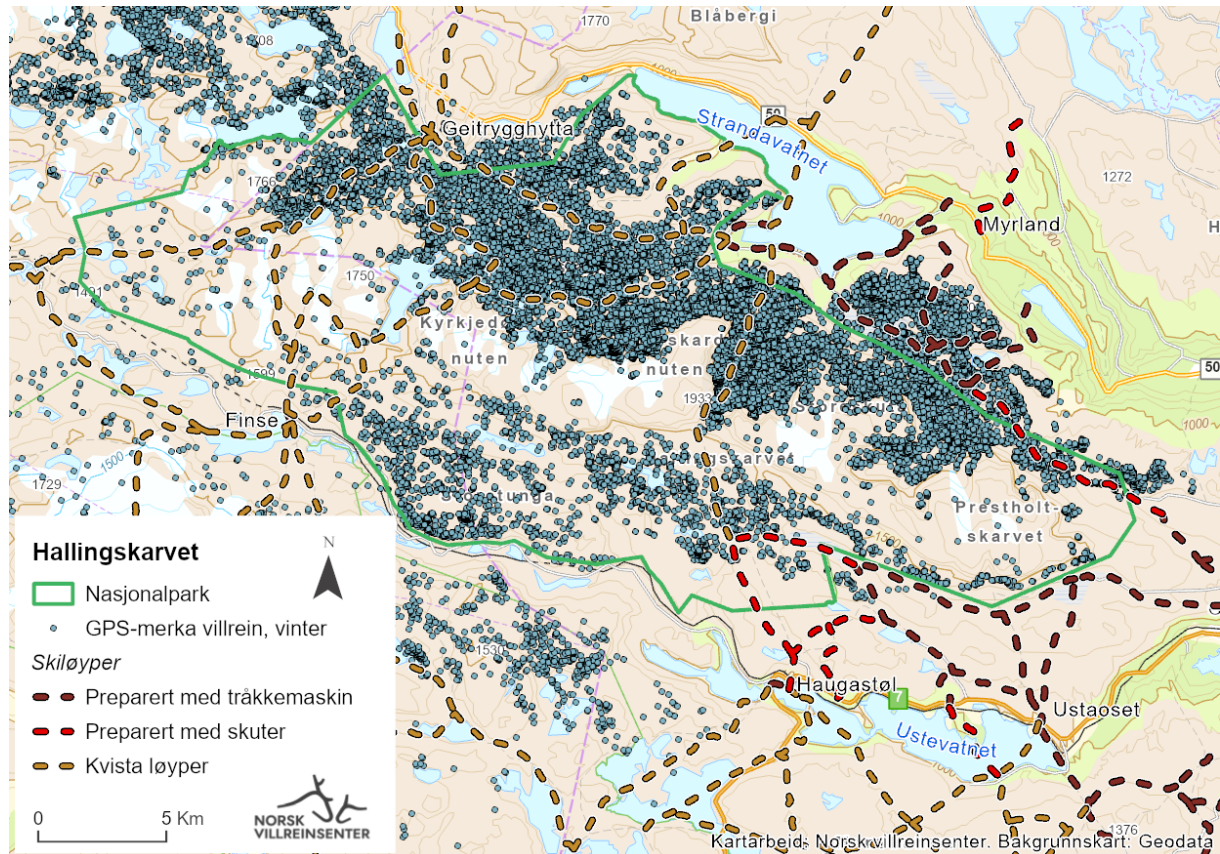
Figur 7. GPS-plott fra villrein i perioden 1. juni til 15. oktober for årene 2015 og til 2025, og ferdselstillinger fra 2022 og 2023. Kartframstilling: Norsk Villreinsenter.

Som vist i kapittel 2.1.3 *Den besøkende*, går 78 % av besøkende hovedsakelig på merkede/tydelige stier i nasjonalparken, og 2 % oppgir at de går hovedsakelig utenfor tydelige stier. Regulering av merkede stier, og at stier blir tatt bort fra digitale medier, kan medføre en nedgang i bruken av stiene. Dette igjen kan gi villreinen mulighet til å bruke området i større grad.

2.2.1.2 Vinterkart

GPS-plott i vinterkartet er hentet fra 1. desember til 30. april for årene 2015 og til og med 2025. På samme måte som for sommerkartet gir dette mange plott i kartet, og et bilde av hvor den merka villreinen har oppholdt seg på vinteren.

På nordsiden og sørsiden av Hallingskarvet er det god kvalitet på vinterbeite. Disse beitene blir lite utnyttet når det er mye trafikk etter kvista- og maskinpreparerte løyper. Nord for Hallingskarvet, mellom Budalen og Byrkjedalen, ligger det maskinpreparerte løyper. Disse løypene blir av Hol kommune stengt når det er villrein på vei inn i området. Dette har vært tilfellet en rekke ganger de siste årene, og derfor har villreinen oppholdt seg her over lengre tid.

Figur 8. GPS-plott for villrein i perioden 1. desember til 30. april for årene 2015 og til og med 2025, og kvista løyper, preparerte løyper med snøskuter og tråkkemaskin. Kartframstilling: Norsk Villreinsenter.

På stier om sommeren velger mange å følge merkede stier. Det er ikke gjort tilsvarende undersøkelser for kvista- og maskinpreparerte løyper for vinteren, men det er grunn til å anta at vel så mange følger tilrettelagt løype på vinteren som på sommeren. Fjerning av kvista- og maskinpreparerte løyper vil ha innvirkning på ferdselen etter disse traseene. Med nedgang i menneskelig ferdsel vil dette kunne føre til at villreinen i større grad bruker område.

3 Mål og strategier.

3.1 Hovedmål

Besøksforvaltningen til Hallingskarvet nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Hallingskarvet.

Delmål:

- Sikre og ivareta verneverdiene i et langsiktig perspektiv.
- Gi besøkende gode opplevelser gjennom høy kvalitet på innfallsporter, utkikkspunkt og naturinformasjonssenter.
- Utvikle tilrettelagte utkikkspunkt og attraksjoner.

- Sette Hallingskarvet og randområdene til Hallingskarvet i stand til å motta et bærekraftig antall besøkende uten at dette over tid forringer verneverdiene.
- Bidra til økt verdiskaping i lokalsamfunnene rundt nasjonalparken gjennom gode opplevelser for besøkende og bevare omdømme til Hallingskarvet.
- God samhandling med reiselivet, brukergrupper og kommuner i randområdene og i nasjonalparken.

3.2 Strategier og tiltak.

Hallingskarvet nasjonalpark skal nå besøksstrategiens mål gjennom:

- Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.
- Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.
- God informasjon om naturverdier og Hallingskarvet nasjonalpark.

3.2.1 Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.

I Hallingskarvet nasjonalpark er det overlappende arealbruk mellom folk og villrein. I områder med høyt ferdselstrykk av personer vil dette føre til at villreinen i mindre grad bruker området. Dette gjelder spesielt de østlige delene av Hallingskarvet og etter DNT sitt sti- og løypenett. For å sikre villreinen tilgang på beiter og å opprettholde trekkveiene mellom sommer- og vinterbeite og kalvingsområdet, er det viktig at ferdselen ikke øker i områder som i dag har lavt ferdselstrykk. I tillegg er det viktig å ikke stimulere til økt bruk av stier i områder som villreinen bruker i dag. Dette gjelder spesielt i de vestlige områdene, der økt ferdsel kan føre til en fragmentering av villreinens leveområde. I de østlige områdene er det tettere med stier og løyper. Dette medfører at villreinen i mindre grad bruker områdene. Spesielt går dette utover tilgangen på gode lavbeitene for villreinen på vinteren.

Hallingskarvet ligger i en region med stor turistaktivitet. I tillegg er Hallingskarvet et attraktivt turmål for hytteiere og lokalbefolkningen i regionen. En stor andel av de besøkende ønsker å følge tilrettelagte stier og løyper. Erfaringer fra Prestholtstien, der tilrettelegging medførte en økning fra 6 000 til 27 000 besøkende på 3 år, har vist at nærområdene til Hallingskarvet responderer på tilrettelegging og markedsføring. Dette gir forvaltningen mulighet til å styre mye av trafikken i og rundt Hallingskarvet nasjonalpark. En heving av attraktiviteten til stier rundt Geilo er et viktig grep for å styre ferdselen ut fra destinasjonen.

Det høye antall besøkende på populære turstier tilsier at forvaltningen må gjøre aktive valg for å styre ferdsel. For å sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken vil det å legge til rette for attraktive turer og attraksjoner til områder som kan tåle et høy ferdselstrykk, være med på å skjerme større deler av nasjonalparken. Å skjerme deler av nasjonalparken for økt trafikk vil i tillegg til å sikre leveområdene for villreinen, gi et tilbud til besøkende som ønsker å oppleve mindre tilrettelagt natur, samt stillhet og ro.

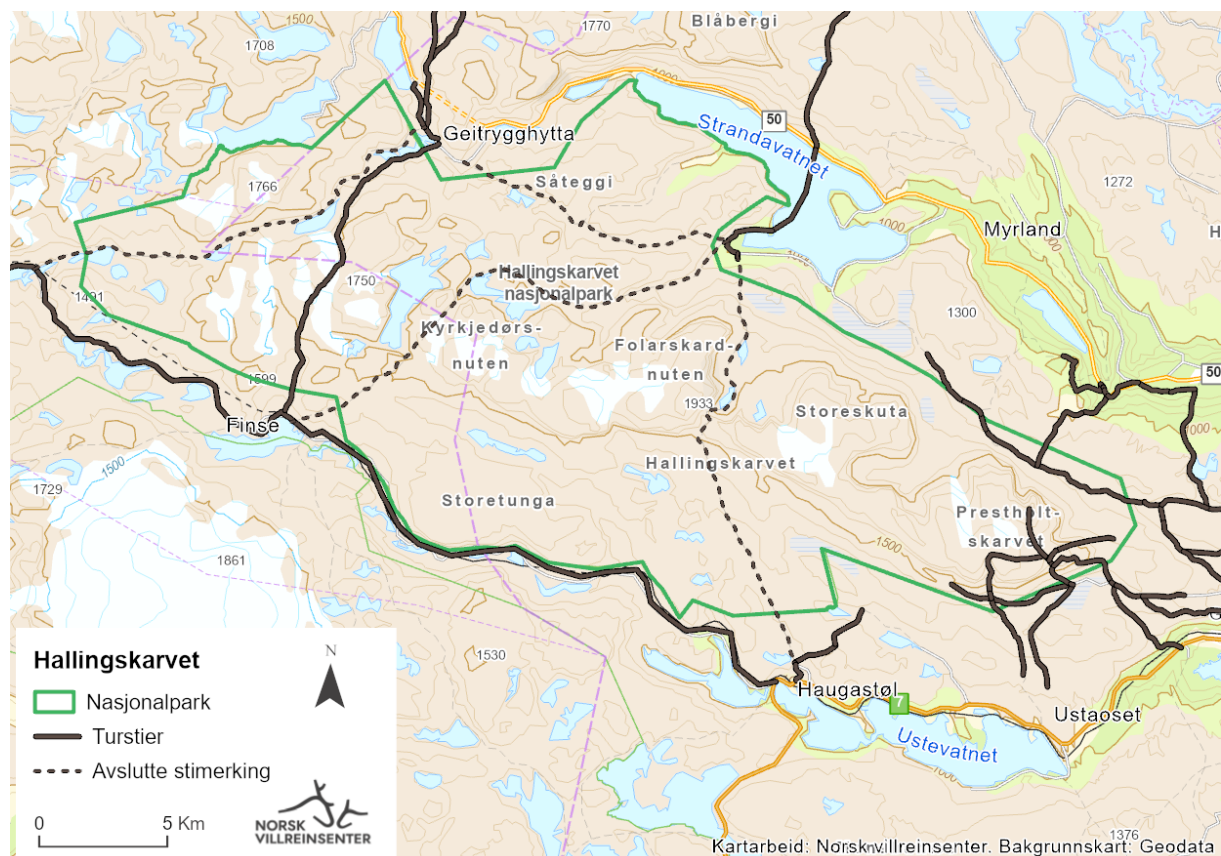
For å legge til rette for villreinen sin bruk av området er det nødvendig å ta ned ferdselen etter stier og løyper. Dette er ikke å gi ferdselsforbud, men tiltak for å holde den menneskelige ferdselen nede. Stoppe merking av stier, kvisting og tråkking av skiløyper må basere seg på en felles forståelse med berørte parter. Tiltakene trenger ikke være gjeldende for all framtid. Det kan også utføres som testperioder der man kan se hvordan dette fungerer både for villrein, men også hvordan menneskelig ferdsel utvikler seg ut fra destinasjoner og hytteområder.

Et viktig grep i styring av ferdsel er å bygge opp et nettverket av attraktive stier og løyper som et tilbud til turister. I tillegg til turister er også stier og løyper viktig for lokalbefolkning og folkehelse. Det er viktig for forvaltningen av nasjonalparken å være med på utvikling av stier og løyper. Ikke bare at vi ønsker å ta bort merke og kviste traseer, men også er med på utvikling av nye stier. Dette gir forvaltningen en mulighet til å være med på å styre ferdselen, både hva som blir tilrettelagt, men også hva som legges ut på destinasjonene sine hjemmesider og tur-apper.

Kanaliserings av ferdsel handler ikke kun om fysisk tilrettelegging. Hva som blir kommunisert ut til besøkende, reiselivsnæring og lokalbefolkning, er også viktige grep for å kanalisere ferdsel. Hvilke stier og områder som blir trukke fram, og hvilke områder som ikke blir kommunisert, er viktige tiltak i kanalisering av ferdsel. I tillegg vil informasjon og kunnskap om sårbarheten til viktige verneverdier være med på å øke forståelsen for at enkelte områder blir skjermet.

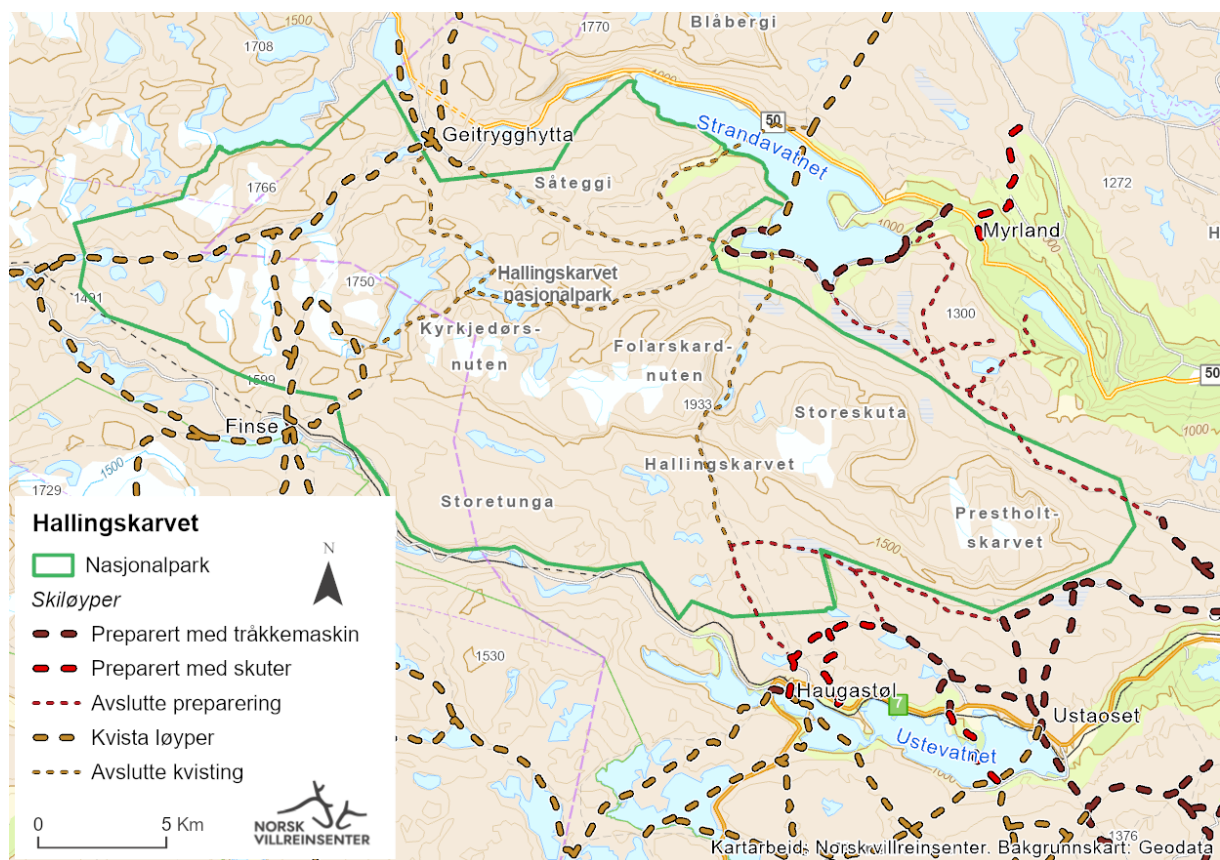
3.2.1.1 Tiltak.

- Opprettholde høy standard på Prestholtrunden.
- Samarbeide med Geilo sti- og løypelag og Hol kommune om å bedre stiene rundt Geilo sentrum.
- Gjennom informasjon, styre besøkende til områder som tåler høyt ferdselstrykk.
- Arbeide opp mot DNT, Haugastøl Vel og Hol kommune for å stoppe merking av følgende stier:
  - Finse – Raggsteindalen
  - Raggsteindalen – Geiteryggen
  - Geiteryggen – Hallingskeid
  - Raggsteindalen – Haugastøl

Figur 9. Endring av merkede sommerstier. Kartframstilling: Norsk Villreinsenter.

- Arbeide opp mot DNT, Haugastøl Vel, Hallingskarvet skiparadis Sudndalen og Hol kommune for å stoppe kvisting av følgende løyper:
  - Finse – Raggsteindalen
  - Finse – Geiteryggen via Kyrkedørsvatnet
  - Raggsteindalen - Geiteryggen.
  - Ynglesdalen – Sledaskardet
  - Raggsteindalen – Haugastøl
- Arbeide opp mot Haugastøl Vel, Ustaoset Vel, Hallingskarvet skiparadis Sudndalen og Hol kommune for å stoppe kvisting og tråkking av løypene:
  - Haugastøl – Bjørnabulægret – Raggemyran – Hesteberget.
  - Budalen – Byrkjedalen med tilkomstløyper fra Hallingskarvet skisenter og Gurostølfjellet.

Figur 10. Endring av kvista løyper, maskinpreparerte løyper med snøskuter og tråkkemaskin. Kartframstilling: Norsk Villreinsenter.

- Opprette dialogarenaer med sti- og løypelag og Hol Kommunene om utvikling av stier og løyper.

3.2.2 Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.

I besøksstrategi for Hallingskarvet som ble vedtatt i 2015 var det et fokus på å innlemme ny merkevare for Norges nasjonalparker inn i kommunikasjonen ut til besøkende. Mye av dette arbeidet er gjennomført. Vi er nå over på å vedlikeholde plakater og være med å utforme informasjon der dette blir etterspurt av interessenter.

Gode opplevelser for den besøkende er et mål i besøksstrategien. Merkevarerstrategien for Norges nasjonalparker gir en god og velfundert beskrivelse av hvordan vi kan framstå ovenfor besøkende. Ved å implementere Merkevarerstrategien for Norges nasjonalparker i møte mellom besøkende og Hallingskarvet, vil kommunikasjonen vi har ovenfor besøkende være av god kvalitet, og samtidig være gjenkjennelig i forhold til andre nasjonalparker og profilering gjennom Innovasjon Norge.

De store konsentrasjonene av besøkende oppholder seg i områdene rundt nasjonalparken, på Geilo, Hol, Finse og etter de store ferdselsårene Rv7, Fv50 og Bergensbanen. På samme tid ligger disse konsentrasjonene i geografiske områder som ligger inn under det nye merke for Norges nasjonalparker (Hol nasjonalparkkommune, Geilo nasjonalparklandsby og Finse helt i grensa til nasjonalparken). Det er fra 2015 og fram til i dag satt opp informasjonstavler på ønskelige stistarter og ved Hagafoss og Geilo sentrum. Disse informasjonstavlene dekker i stor grad det informasjonsbehovet en ser som nødvendig. For å opprettholde en god kvalitet på kommunikasjonen ut til besøkende er det behov for at plakatene skiftes ut når de blir slitt av vær og vind.

Det er fra forvaltningen gjort en kartlegging for å finne utkikkspunkt med en høy kvalitet. Disse utkikkspunktene er ikke funnet. Fra kommersielle aktører jobbes det med å etablere besøkscenter på Geilo (Visit Geilo) og utkikkspunkt på Geilohovda (Ski Geilo). For forvaltningen av nasjonalparken er det viktig at disse tiltakene bygger på behovet kommersielle aktører ser opp mot besøkende på destinasjonene. Hallingskarvet nasjonalpark deltar inn i utvikling av besøkscenter og utkikkspunkt, og om disse blir realisert, vil forvaltningen være med og bidra til at utbyggingene har høy kvalitet når tiltak er rettet mot nasjonalparken.

3.2.2.1 Tiltak.

- Opprettholde god kvalitet på informasjonsplakater som er etablert.
- Støtte opp om arbeidet kommersielle aktører med å etablere nasjonalparksenter og utkikkspunkt.

3.2.3 Informasjon og synligheten av Hallingskarvet nasjonalpark.

Økt kunnskap om naturverdier generelt og verneverdiene i Hallingskarvet spesielt er viktige grep for å verne om naturen. Rundt forvaltningen av Hallingskarvet er det i dag flere tiltak som styrker bevisstheten om naturen rundt oss. Disse tiltakene er rettet mot lokalbefolkning, reiselivsaktører og skole. Det å støtte opp om det pågående arbeidet, samt videreutvikle kunnskapsformidlingen, vil være viktige tiltak for å fremme forståelse for vern og verneverdier i Hallingskarvet.

3.2.3.1 Tiltak.

- Opprette nettside for besøkende innenfor plattformen til Miljødirektoratet, <https://www.norgesnasjonalparker.no/>
- Øke informasjonen om villrein og fjellrev.
- Bidra til utvikling av besøkscenter på Geilo.
- Opprette dialogarenaer med reiseliv og DNT for å løfte fram utfordringer og oppnå felles forankring og prioriteringer.

4 Tiltaksplan.

For å lykkes med besøksforvaltningen i Hallingskarvet nasjonalpark vil dette kreve en aktiv forvaltning. Hvilke type tiltak som skal settes inn hvor og når vil være i endring. Behov kan endre seg, også rammevilkår som tilgang på økonomiske ressurser og ikke minst kunnskap om virkemidlene, vil

være i endring. Det er derfor viktig at arbeidet med de konkrete tiltakene kan følge en dynamisk plan som kan endres med endrede behov og rammebetingelser.

Hallingskarvet nasjonalparkstyre ønsker å se tiltakene som avledes fra besøksstrategien sammen med det øvrige tiltaksbehovet i nasjonalparken. Konkrete tiltak som avledes av Besøksstrategien for Hallingskarvet vil derfor bli ført videre inn i det årlige arbeidet med Tiltaksplan for Hallingskarvet nasjonalpark. Tiltaksplan for Hallingskarvet nasjonalpark er igjen grunnlaget for Planleggingsmøte med Statens naturoppsyn og søknad om tiltaksmidler gjennom Elektronisk søknadssenter (ESS). Behov for tiltak og vedtatte tiltak fra nasjonalparkstyret blir lagt inn i Naturoppdrag.

Geilo, den 18.02.2026.

(Gjennomført oppretting i dokumentet etter godkjenning hos Miljødirektoratet, 12.05.2026.)

Litteraturliste:

Rolandsen, C.M., Tveraa, T., Gundersen, V., Røed, K.H., Tømmervik, H., Kvie, K., Våge, J., Skarin, A. & Strand, O. 2022. Klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein. Første klassifisering – 2022. NINA Rapport 2126. Norsk institutt for naturforskning.

Lars Egil Furuseth, Per Furuseth, 2015. Rovfugl i Hallingskarvet nasjonalpark – rapport fra kartleggingsarbeid 2014. Buskerud naturvernforbund, Unntatt offentlighet.

Nerdrum, L., Rødal, M., Iversen, E. K. Økonomisk analyse av reiselivet i Hol. Publikasjon nr. 43/2022. Menon Economics.

Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. 2014. Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109.

Stange, E., Gundersen, V. & Wold, Line C. 2024 Ferdseleksregistreringer Hallingskarvet og Nordfjella. Rapportering av Strava for 2019-2023 og ferdselstellere 2022-2023. NINA Prosjektnotat 578. Norsk institutt for naturforskning.

Zouhar, Y., Wold, L. C. & Gundersen, V. 2023. Brukerundersøkelse i Reinheimen nasjonalpark. Sommeren 2022. NINA Rapport 2294. Norsk institutt for naturforskning.

Zouhar, Y., Wold, L. C. & Gundersen, V. 2023. Brukerundersøkelse i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Sommeren 2022. NINA Rapport 2299. Norsk institutt for naturforskning.

Gundersen, V., Van Moorter, B., Panzacchi, M., Rauset, G.R., Strand, O. 2021. Villrein-ferdselsanalyser på Hardangervidda. Anbefalinger og tiltak. NINA rapport 1903. Norsk institutt for naturforskning.

Villreinerådet i Norge. 2021. Villrein og ferdsel. Temahefte 2021.